

Ольга Велимчаниця

Навчаємося бачити життя

Читання п'єси Валентини Пікіної «**Бісові круги**» (Україна).
Режисер Стас Жирков.

Режисери Єлена Рома, Андрій Май та драматург Віра Маковії під час обговорення п'єси В. Маковії «**Дівка на віданнє**» (Україна).

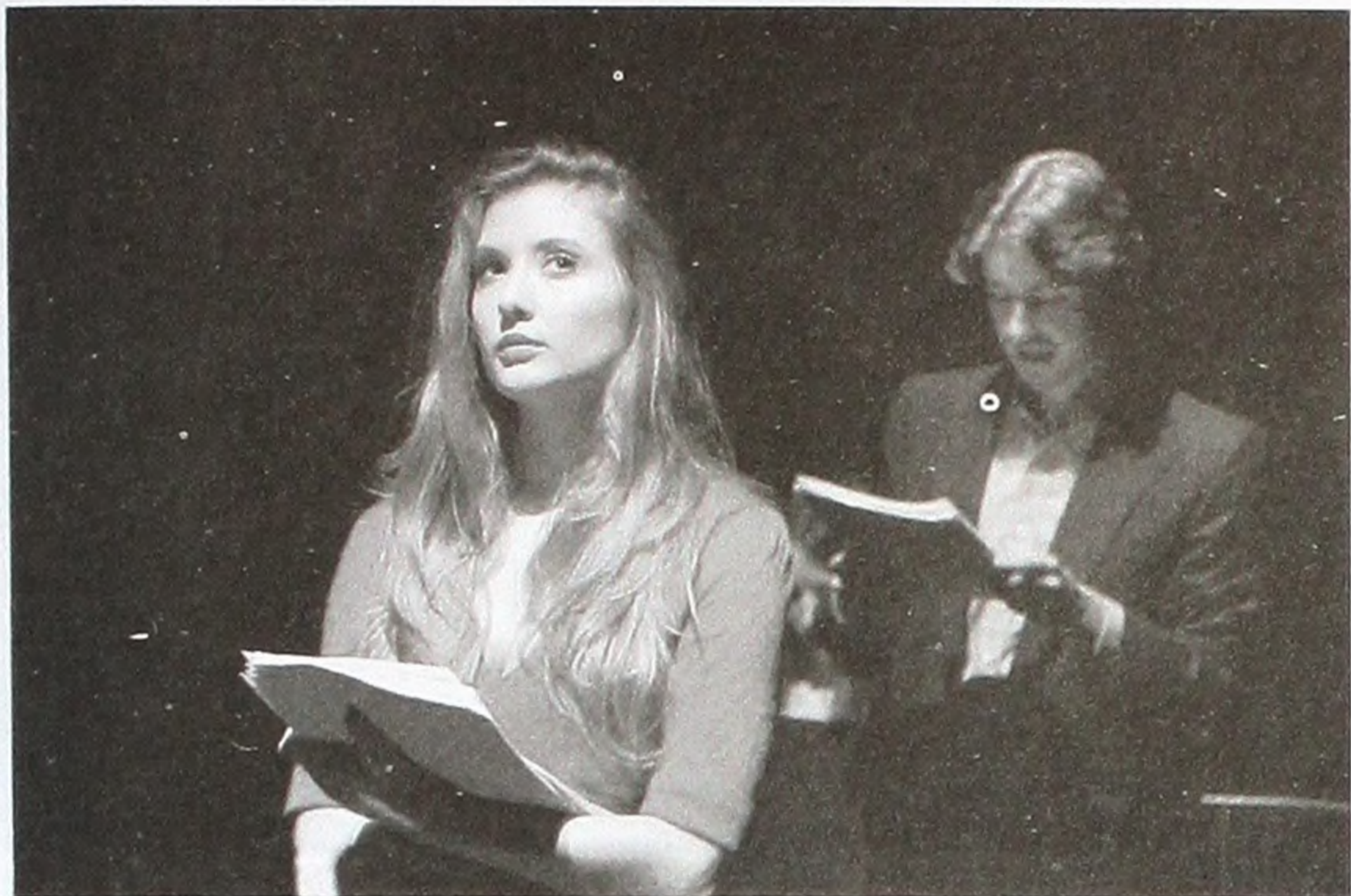
Уже третій рік поспіль у Києві відбувається драматургічний фестиваль «Тиждень актуальної п'єси», ініційований Мистецьким центром «Текст», до якого входять Андрій Май, Наталя Ворожбит та Марися Нікітюк. Драматург Наталя Ворожбит – представниця російської «нової драми». Режисер Андрій Май активно працює з актуальними текстами, написаними живою мовою. Марися Нікітюк – драматург, головна редакторка театрального порталу Theatre, який знайомить з цікавими процесами в українському театральному просторі, і не лише. Ось так, об'єднавши різних учасників театрального процесу, центр «Текст» завдяки «Тижню актуальної п'єси» почав формування спільноти драматургів, режисерів, критиків, сценографів, глядачів та інших театралів. А головне і першопочаткове завдання фестивалю – знайти шляхи проникнення сучасної драматургії в українські театри, налагодити конструктивний діалог між режисерами та драматургами, а ще – спростувати стереотип про відсутність будь-якого драматургічного процесу в Україні.

Розпочавшись як лабораторія, спроба зрозуміти якість та потенціал української актуальної драматургії, фестиваль набув значного розмаху та розвитку, про що свідчать і кількість глядачів та учасників, і запропоновані аудиторії тексти, і коло запрошених гостей та партнерів. Особливістю третього «Тижня актуальної п'єси» став «додаток» – освітній фестиваль, а також презентація програми англійського театру Роял Корт.

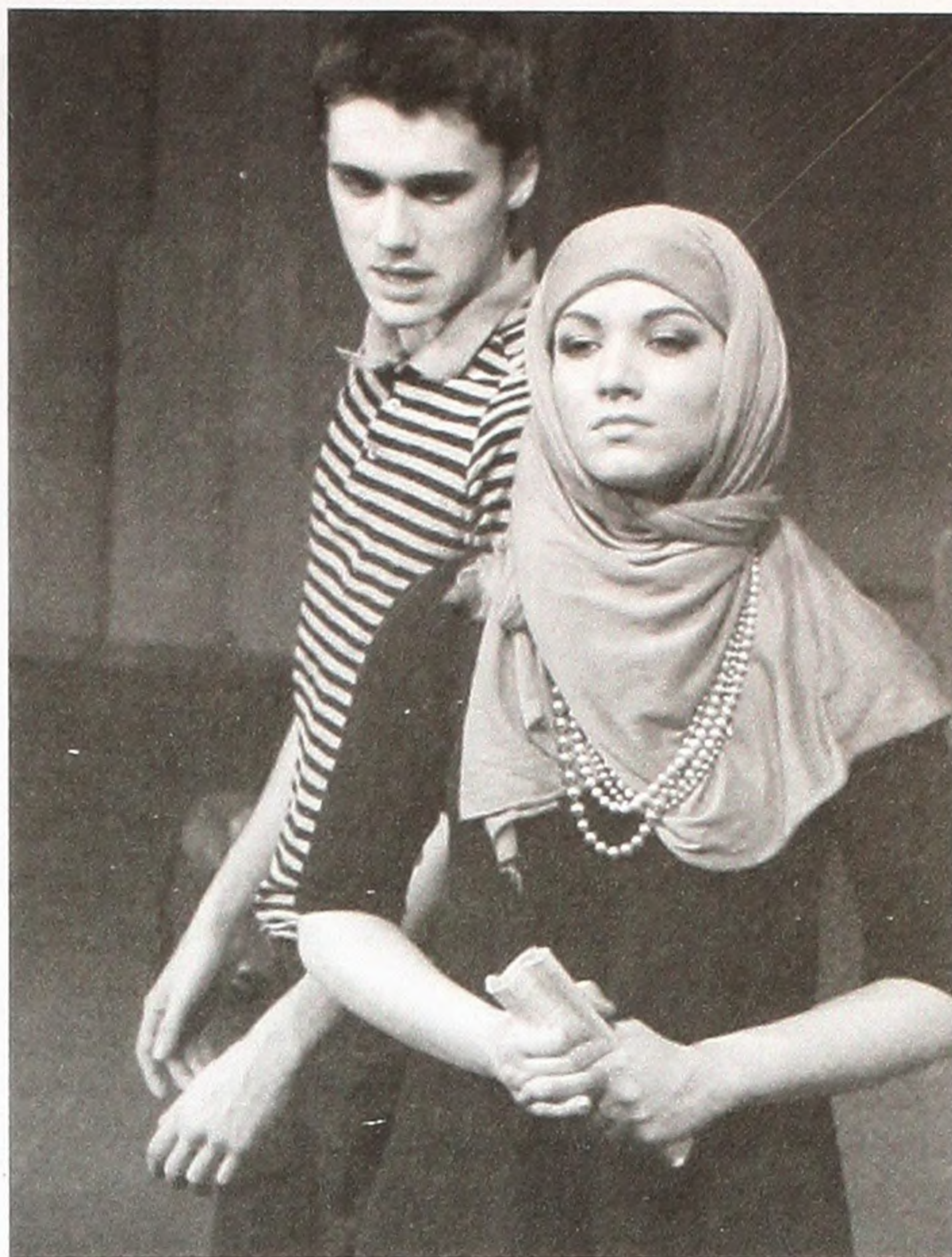
Освітній фестиваль передбачав школи для театральних режисерів, драматургів, критиків та сценографів. Програма лекцій, майстер-класів та семінарів була

дуже щільною та цікавою, шкода лише, що не вдалося послухати і поспілкуватися з усіма гостями фестивалю, які ділилися своїми знаннями та досвідом. А серед них – російські колеги: професор кафедри історії театру Росії РАТІ Анна Степанова, художній керівник Театру. Дос Михайло Угаров, драматург Михайло Дурненков, актор та режисер Віктор Рібаков, художниця Ксенія Петрухіна, критик Лена Ковальська, а також драматурги Саша Денисова та Олена Греміна. Український блок представляли режисер, перекладачка сучасної німецької драматургії Алла Рибікова, театрознавець Марина Котеленець та режисер Станіслав Мойсеєв.

Кожен відвіданий майстер-клас відкривав нові ракурси бачення театру, драматургії, суспільства і самих себе. Анна Степанова не просто вчила аналізувати п'єси з урахуванням горизонтальної та вертикальної прямих, прояснивши місце у цій просторовій моделі новодрамівських текстів. Вона продемонструвала всю емоційну відкритість та уважну проникливість читача/глядача, до чого варто прагнути. Озброївшись «уважністю» до персонажів п'єс, учасники шкіл продовжували вправлятися у своїй спостережливості на майстер-класах режисера та драматурга Михайла Угарова. Він закликав приглядатися до всього навіть найнуднішого та найбільш звичайного, бо саме в цьому часто може бути прихована справжня драма. Угаров прагне встановлення партнерства між режисерами та драматургами – учасниками фестивалю. Звісно, якщо згодом якийсь тандем з утворених на фестивалі стане очевидним, то це був би прямий результат лабораторії, однак уже сам пошук цих партнерських зв'язків є досить продуктив-

Читання п'єси Ніно Хартішвілі «Лів Штайн» (Німеччина). Режисер Андрій Іванюк. *Всі фото від «Культурометр Одеси».*

Сцена з вистави «Шалена кров» за Енсом Гільє і Нурканом Ерпулатом (Німеччина). Режисер Алла Рибікова. Театр російської драми ім. Лесі Українки.

ним. А Лена Ковальська неодноразово наголошувала на важливості створення театральної спільноти, яка б могла впливати на мистецькі процеси. І ця спільнота, без сумніву, сформувалася.

Малі зали Молодого театру й театру ім. І. Франка, зали Гете-Інституту та Музею історії Києва протягом тижня наповнювалися зацікавленими глядачами, що поривалися не лише послухати та подивитися, а й висловити свою думку з приводу читаних п'єс (а їх було як мінімум по три на день). Серед п'єс – двадцять відібраних текстів українських драматургів, п'єси українських та грузинських авторів, які презентував драматургічний семінар лондонського театру Роял Корт і які згодом можуть бути представлені і в Англії, а також уже визнані зразки сучасної німецької та британської драматургії. Усі заходи фестивалю були безкоштовними, що давало змогу залучити більшу аудиторію і точніше зрозуміти її очікування та враження від актуальної п'єси. А програму спеціально побудовано таким чином, щоб сприймати українські пошуки в контексті європейських процесів.

Із широкого спектру більш чи менш цікавих робіт можна побачити, що хвилює молодих українських драматургів; можливо, те саме знаходить відгук у думках та емоціях глядачів, адже ми перебуваємо в одному суспільному просторі. Не головною темою, але фоновим «тупим болем» є нарікання на владу, вкладені в уста персонажів багатьох п'єс, а минулорічні лауреати Євген Марковський («Партія») та Тетяна Кіценко («Бал Бетменів») поставили владні відносини у центр своїх п'єс. Досить нюансованими та переконливими

є жіночі образи: самотні та не здатні вийти із замкненого кола поколінь («Центр» Романа Горбика), змушені терпіти та підкорятися («Дні життя, або БДСМ» Ніолі Сайко), ті, які відчували свободу та простір («Час відьом» Лани Ра), наважилися на супротив патріархальним устоям («Дівка на віданні» Віри Маковій). Соціальна глухота, повсякденне насильство, розпорошеність спільноти, неусвідомлений вплив стереотипів та шаблонів – про ці та інші проблеми драматурги говорять переважно нефальшивою мовою живих людей, а акторам та режисерам читань вдавалося яскраво та динамічно це інтонувати. Прагнення до документальності та правдивості у п'єсах, техніка вербатиму, що її активно використовують драматурги, є продуктивним шляхом вироблення живої мови, розширення спектру персонажів, адже у конкретній людині, а не у типажі, є щось особливе і цікаве, хоч би вона говорила від усього покоління. Українські п'єси вирізняли, попри гостру соціальність, доречні порції гумору та іронії. Однак часто персонажів перевантажують думками та словами, які б краще залишалися поза сценою, народжувалися у глядачів від переглянутого, а не звучали так прямолінійно.

А втім, освітній формат фестивалю дає змогу вчитися на власному досвіді, на досвіді колег та вже визнаних майстрів. Головне, можна стверджувати, що драматургічний процес в Україні набирає досить потужних обертів, і хочеться вірити, що наступний фестиваль буде ще більш помітним і вагомим на тлі загального українського театрального процесу, а його результати ми спостерігатимемо протягом усього року.